

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁÓDZI

Redakcja i administracja
ul. Pomorska 18. Tel. 2-93.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 2—3 po południu.

Prenumerata: Miesięcz. zł. p. 0.60.

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery
szp. na stronie) zł. p. 0.15—Przed tekstem
zł. p. 0.45— za wiersz (dwie szpalty na
stronie) Drobne zł. p. 0.03 za wyraz.
Najmniejsze ogłoszenie zł. p. 0.30.—

Cena egzemplarza zł. p. 0.15.

Nr 41. (264.)

Łódź, wtorek 7 października 1924 r.

Rok VI.

Dr. EDMUND WEISSBERG

Dyrektor Wydziału Podatkowego
Magistratu m. Łodzi.

W sprawie komunalnego podatku od budynków na obszarze gmin miejskich.

Art. 6. ustawy z dnia 11. sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych daje gminom miejskim prawo pobierania podatku komunalnego od budynków, położonych na ich obszarze. Dosłowny tekst ustawy brzmi: „Podatek komunalny od budynków, położonych na obszarze gmin miejskich, mogą pobierać tylko gminy miejskie z zastrzeżeniem 10% dla samorządu wojewódzkiego w myśl art. 22. Gminy miejskie w b. dzielnicach: rosyjskiej i austriackiej mogą zamiast państwowego podatku od nieruchomości, przekazanego im ustawą z dnia 17. grudnia 1921 roku (Dz. U. R. P. z roku 1922 Nr. 2, poz. 6), pobierać samoistny komunalny podatek od budynków. Przepis art. 4 ust. 4 stosuje się do podstaw wymiaru samoistnego podatku od budynków. Budynki, niepodlegające państwowemu podatkowi od nieruchomości w myśl art. 13 ustawy z dnia 17. grudnia 1921 roku (Dz. U. R. P. z roku 1922 Nr. 2, poz. 6), powinny być zwolnione od samoistnego podatku. Po upływie terminu, na który państwowy podatek od nieruchomości został gminom miejskim przekazany, gminy te—także w b. dzielnicy praskiej—będą miały prawo pobierać podatek od budynków w postaci dodatku do państwowego podatku od nieruchomości, albo w postaci samoistnego podatku, który się wymierza według przepisu”— ustępu 4 art. 4 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. W myśl postanowienia ustępu 4 art. 4 podstawę wymiaru tego podatku mogą stanowić: przychód, czynsz najmu, wzgl. dzierżawy, wartość czynszowa (wartość użytkowa), wartość grantów według samodzielnej klasyfikacji gminnej, albo też połączenie kilka z tych podstaw.

Postanowienia art. 6 są wyraźne i nie pozostawiają co do uprawnień gmin miejskich pobierania tego podatku żadnej wątpliwości. W uporządkowanych stosunkach prawnych i przy uporządkowanej administracji, nawet najrabalistyczniejsza logika, nawet najspekulatywniejsza metoda interpretacyjna nie mogłyby kwestionować litery prawa, która mówi jasno

i wyraźnie, że gminy miejskie mogą to źródło podatkowe eksploatować. Tak byłoby w warunkach uporządkowanych.

Ale jest inaczej: samorządowi miejskiemu nie wolno być zdania, że ma prawo pobierać ten podatek zależnie tylko od **swej własnej woli**: albo w formie dodatku albo w formie podatku samoistnego. Wbrew wyrażnemu przepisowi ustępu 4 art. 4 niewolno ma również decydować własną wolą, co chce wziąć za podstawę wymiaru i co gorsza, samorząd musi mieć przekonanie, że podatek od budynków jest **wyłącznym źródłem dochodów... Skarbu Państwa**.

Ażeby pojąć, dlaczego tak jest, należy się zapoznać z materiałem faktycznym. Tu nie pomoże żadna metoda interpretacji przepisów prawa, znana światu prawniczemu, i nie może wystarczyć myślenie o rzeczy abstrakcyjne.

Samorząd miejski musi się — z woli władz centralnych — pogodzić z myślą, że podatek od budynków miejskich, takiego, jakim go ustanawia art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, nie otrzyma. Nie otrzyma go nie dlatego, że Sejm zmienił ustawę, lub że ją wyjaśnił autentycznie na niekorzyść gminy miejskiej, ale z tej jedynie przyczyny, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych doszło w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu do przekonania:

1) że komunalny podatek od budynków musi być oparty na tych samych zasadach i danych, na jakich opiera się **podatek państwowy**, na rzecz Państwa, ustanowiony przepisem art. 25 ustawy z dnia 11. kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (okólnik Min. Spr. Wew. Nr. Sm. 3661/24 z dnia 18. lipca 1924 r.),

2) że przy wydawaniu ustawy o ochronie lokatorów było intencją ustawodawcy, aby podatek od nieruchomości stanowił **wyłączne źródło dochodów Skarbu Państwa** (okólnik Min. Spr. Wew. Nr. 3614 z dn. 26.7. 1924 r.),

3) że gminy miejskie mogą pobierać podatek, przewidziany w art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, tylko jako **dodatek w wysokości nieprzekraczalnej 25% podatku państwowego**.

W ten sposób, nie drogą nowej ustawy ani też interpretacji autentycznej, ale prosta dwoma **okólnikami** (1):

1) zniesiono moc prawną art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych;

2) nadano art. 25 ustawy o ochronie lokatorów moc obowiązującą na dalsze okresy budżetowe mimo, iż ten artykuł **prawa wprowadza państwowy podatek od nieruchomości wyłącznie i tylko na rok 1924!**;

3) zamieniono źródło dochodów gminy miejskiej, ustanowione w ustawie w tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, na **wyłącznie państwowe źródło dochodów**, chociaż art. 6 przeczy temu najoczywiściej tem, że z tego źródła komunalnego dochodu zastrzega 10% tylko na rzecz samorządu wojewódzkiego;

4) **pozbawiono samorząd wojewódzki tych 10% udziału w dochodach miasta;**

5) **pozbawiono samorząd miejski przyznanego mu ustawą prawa wyboru: czy chce pobierać ten podatek w formie podatku samoistnego lub dodatku do podatku państwowego;**

6) **pozbawiono miasta prawa decyzji, na której z podstaw, wliczonych w art. 4, chce oprzeć wymiar podatku od budynków; a w końcu**

7) **zamieniono wielkie źródło podatku komunalnego od budynków na źródło małe, bo na 25%-wy dodatek do państwowego podatku, wynoszącego 20% płaconego przez lokatorów komornego ustawowego.**

Ustawa z dnia 11. kwietnia 1924 roku o ochronie lokatorów (Dz. U.R.P. Nr. 39, poz. 406) mówi wyraźnie w art. 25: „w r. 1924 będzie od właścicieli nieruchomości miejskich i t.d. pobrany podatek na rzecz Skarbu Państwa w wysokości 20% komornego“. Jest wiadomem powszechnie, że i w Sejmowej Komisji Skarbowej i w dyskusji na plenam sejmowym mówiono o tym państwowym podatku jako o podatku „jednorazowym“, jako o podatku tylko na rok 1924, i że właśnie dlatego ustawa nie mówi nie o nim jako o źródle dochodu w przyszłych okresach budżetowych, a mimo to temu przepisowi art. 25 nadano znaczenie postanowienia obowiązującego i w latach następnych i zawieszono art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, mimo, że ustawa o ochronie lokatorów o nim milczy, że go ani nie zawieszają, ani nie znosi.

Art. 25 ustawy o ochronie lokatorów daje władzom państwowym prawo tylko na jeden rok i właśnie dlatego nie staje w żadnej sprzeczności z art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i nawet najzłośliwsza interpretacja jego przepisu nie może tu oprzeć się o zasadę, że *lex posterior derogat priori*.

Ani sama ustawa o ochronie lokatorów, ani rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie wymiaru i pobora tego podatku z art. 25, nie doją ani jednym słowem prawa do wniosku, że było wolą Ustawodawcy, by podatek od budynków miejskich był wyłącznym źródłem dochodu Skarbu Państwa.

Mimo to wszystko okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 3667/24 z dn. 18 lipca b. r. tak czyni, a konieczność zrzeczenia się przez samorząd miejski przepisu art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych popiera okolicznością, że Państwo powierzyło samorządowi wymiar podatku państwowego, że zatem względy oszczędności i techniki podatkowej wymagają, by samorząd nie korzystał z przystępującego mu prawa, by wziął z tego źródła podatkowego o wiele, wiele mniej, niżby mu ono przynieść mogło.

Samorządowi miejskiemu nie wolno korzystać z ustawowego uprawnienia, chociaż artykuła 6. ustawowo nie usunięto. Natomiast według okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych miałyby w przyszłych okresach budżetowych korzystać ze źródła, które od 1 stycznia 1925 r. **istnieć przestaje**. Żadna ustawa ani żadne rozporządzenie nie przedłużają mocy art. 25 Ustawy o ochronie lokatorów na dalsze lata po dnia 31 grudnia 1924 r. Z tym dniem Skarb Państwa traci z woli ustawodawcy prawo poboru 20% -wego podatku od właścicieli nieruchomości miejskiej, — z tym też dniem samorząd miejski traci wszelką możność ustanowienia dodatku do podatku państwowego **nieistniejącego**. Dodatek 25% do nieistniejącego podatku państwowego da gminie miejskiej dochodu akurat tyle, ile go pobierze Skarb Państwa, t. j. nie!

Typ sposobem ze stanu prawnego dochodzimy do anarchii podatkowej. Okólnikami nie można uchylać ustaw i nie można przedłużać przepisów, których moc prawna ustaje w terminie, ściśle określonym. I nie można okólnikiem zalecać samorządowi, by zamiast dochodu ze źródła, przyznanego prawem, o wydajności n. p. 5 milionów rocznie, zadowolnić się samą 100 tysięcy.

Władze centralne mają prawo zatwierdzania statutów miejskich i odmawiania im sankcji. Z obawy, by ustawa o ochronie lokatorów nie straciła swej wartości wskutek ewentualnie zbyt wygórowanych podatków, władze centralne muszą stać na straży dobra powszechnego.

Lecz ta troska nie może zabijać samorządu, nie może pozbawiać go wszelkiej nadziei czystości i rozwoju. Nieprzekraczanie zdolności

płatniczej właścicieli nieruchomości nie może być równoznaczne z zupełną utratą źródła podatkowego z nieruchomości miejskiej i z wyłącznym eksploataowaniem jej przez Skarb Państwa. Nieruchomość miejska musi być żywicielką własnego miasta i tę właśnie opinię, tak bardzo słaszną i gospodarczo aż nazbyt zrozumiałą, wypowiedział sam rząd w swoich motywach projektu ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dziś Rząd ma zamiar wnieść do Sejmu projekt noweli do ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i zamieścić w nim postanowienie, któreby uchylilo prawo gmin miejskich do opodatkowania budynków.

Zanim tę nowelę wniesiono do Sejmu, zanim ją przygotowano, przepis art. 6 zniesiono okólnikiem.

A jednak samorząd miejski nie może i nie powinien utracić tego źródła dochodu i nie powinien utracić prawa decyzji o sposobie i podstawie jego eksploatacji. Przeciw temu zupełnemu ograniczeniu samorządu do roli inkasenta podatków, nie przez siebie ustanowionych, samorząd bronić się musi i posłowie miejscy muszą go ochronić przed nakładanymi na powijakami. Pozostawione miastom podatki wyłącznie konsumcyjne spadły na barki ludności najuboższej, nęcanej głodem i nędzą. Najszerze warstwy konsumentów płacą na rzecz miasta wszelkie podatki cierpliwie. Lecz dalszych ciężarów nie wytrzymają i dalsze obciążenie ich jest najzupełniej wykluczone. Władze państwowe wiedzą o tem równie dobrze jak samorząd i są chyba dostatecznie przekonane, że w dziedzinie tych konsumcyjnych podatków miasta nie zdobędą już żadnego dochodu.

A mimo to mielibyśmy utracić podatek od budynków miejskich, a z nim wszelką możność rozamnej i celowej regulacji życia miejskiego. A mimo to mielibyśmy na długie, długie lata odłożyć na bok wszelkie starania w dziedzinie polityki inwestycyjnej tak nieustychanie zaniehdanej. A mimo to miasta nasze musiałyby i nadal żyć w dzisiejszych warunkach iście azjatyckich, bez braków, bez urządzeń sanitarnych, bez wody, bez szkół i szpitali.

Przeciw temu petryfikowaniu Azji w Polsce samorząd musi się bronić.

A przede wszystkim bronić się musi Łódź, półmilionowe miasto przemysłu i pracy, miasto, w którym nagminne choroby zakaźne trwają w permanencji, pozbawione tych nawet urządzeń, których nie brak pierwszemu lepszemu miasteczku na Górnym Śląsku czy w Małopolsce.

Czynniki, którym zależy na uzdrowieniu m. Łodzi i uratowaniu jego ludności, muszą baczyć, by, o ile Sejm przyjmie projekt noweli do Ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów i skreśli przepis jej art. 6, nie ucierpiał Manchester polski, by Sejm dla Łodzi uczynił wyjątek od przepisu powszechnego, by raz chociaż pomyślano o Łodzi tak serjo, jak poważnie traktuje się Warszawę przy każdej sposobności, by zrzekł się podatka od nieruchomości w m. Łodzi przynajmniej na lat kilka. Czynniki te muszą także w wypadku, gdyby Rząd zaprojektował w sejmie ustawę o państwowym podatku od budynków, to znaczy, gdyby sejm zezwolił na stały pobór tego podatku na rzecz Skarbu Państwa,—sprawić, by dochód z tego źródła w m. Łodzi przypadł miastu, a przynajmniej, by nowa ustawa dawała rządowi prawo zrzecania się tego dochodu na rzecz naszego czy innego miasta w wypadkach, zastępujących na uwzględnienie.

Art. 6 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, względnie dochód z tego źródła podatkowego, gdyby ono w drodze ustawy nowej miało przypaść Państwu, musi być dla Łodzi zachowany.

To „masi“ — jest nakazem sumienia i rozumu.

Dział sprawozdawczy.

Protokół

28 (II sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 25 września 1924 r.

Komplet radnych 74, obecnych radnych 62.
Komplet członków Magistratu 11, obecnych
członków Magistratu 11.

Posiedzenie otworzył o godz. 8 min. 10 Prezes Rady Miejskiej, dr. B. Fichna w obecności quorum Rady Miejskiej (73 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego radnych-sekr. T. Pałkowskiego i R. Wojakowskiego, oraz dyrektora Biura Rady Miejskiej, p. P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienie członków Rady Miejskiej: S. Bartczaka, A. Idźkowskiego, dr. S. Kopcińskiego, E. Machera, dr. A. Margolisa, L. J. Minchberga, S. Rapalskiego, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszym.

2. Krótkie zapytania:

a) 1. r. dr. Schweiga: W związku z ostatniem przewalutowaniem cen za gaz r. Schweig zapytuje, czem się tłumaczy, że mimo niższej ceny węgla cena za gaz w Łodzi nie została obniżona, podczas gdy w Warszawie cenę za gaz podobno dwukrotnie w międzyczasie niżono. Jaka jest wogóle dokładna kalkulacja ceny za gaz i czy z normalnych doobodów za zużyty gaz czyni się jakieś inwestycje i w jakim rozmiarze.

2. odpowiedź wprez. Wojewódzkiego w imieniu Magistratu, że ceny gazu nie można ściśle uzależnić od niższej ceny węgla. Konsumcja gazu, jak i elektryczności znacznie spadła, kalkulacja nie wykazuje dochodu i dlatego pomimo najrozsądniejszych oszczędności o niższe ceny gazu obecnie nie może być mowy.

b) 1. r. dr. Schweiga, czy wpłynął do Rady Miejskiej memoriał w sprawie wszystkich bóleczek związanych z obecnym stanem poczt, ruchu na stacjach łódzkich i t. d. który to memoriał miał opracować Magistrat i przedstawić Radzie Miejskiej, w myśl uchwały z dnia 6 marca r. b w ciągu 4-ch tygodni, a więc jeszcze w kwietniu.

2. odpowiedź Prezesa R. M., że memoriał nie wpłynął jeszcze do Rady Miejskiej.

c) 1. r. Puto, że sprawa handlu ulicznego była już rozpatrywana, następnie jednak

została zdjęta z porządku dziennego i odtąd więcej nie figuruje. R. Puto zapytuje, kiedy ta sprawa wpłynie i będzie załatwiona.

2. odpowiedź Prezesa Rady Miejskiej, że sprawę tę rozpatrzy i o ile uzna za stosowne i właściwe wniesie na porządek dzienny.

d) 1. r. Lipskiego, czy prawdą jest, że Magistrat zrzekł się na rzecz właściciela domu przy ul. Piotrkowskiej № 53.

2. odpowiedź Prezesa R. M., że Magistrat udzieli wyjaśnień na następnym posiedzeniu Rady Miejskiej.

3. Komunikat Prezesa R. M. o zrzeczeniu się mandatu radzieckiego przez r. Klemensa Karlińskiego oraz wejściu w skład Rady Miejskiej ob. Aleksandra Lassa, jako zastępcy z tejże listy kandydatów.

4. Wniosek Magistratu № 1074 z dnia 9. IX. 24 r. o ustaleniu na miesiąc sierpień 1924 roku ceny za gaz, dostarczany przez Gazownię Miejską w Łodzi, jak następuje:

a) przeznaczony do oświetlenia i ogrzewania na zł. 11.— za 1000 stóp sz.

b) przeznaczony dla silników na zł. 9.50 za 1000 sz.

c) zużyty w instytucjach miejskich i do oświetlenia ulic miasta na zł. 7.50, za 1000 stóp sz.

5. Komunikat Magistratu o następujących uchwałach Delegacji Wydziału Zdrowotności Publicznej z dnia 1. IX. 1924 roku w sprawie walki ze ślepotą:

„W wykonaniu uchwały Delegacji W. Z. P. № 415 i na wniosek Komisji Lekarskiej № 7 z dnia 18. 8. 1924 r. postanowiono:

1. wybrać specjalną podkomisję w osobach: dr. Garlińskiego, dr. Kusiewiczza, dr. Schweiga, dr. Starzyńskiego, dr. Papiernego, dr. Skalskiego, dr. Knichowieckiego, dr. Samet-Mandelsowej, i dr. Polakowskiego;

2. zatwierdzić następujący plan akcji, mającej na celu zwalczanie ropnego zapalenia spojówek u noworodków:

a) przez wydanie ulotki o szkodliwości i niebezpieczeństwie zapalenia spojówek, dla rozdawania przez Urzędy Stanu Cywilnego przy wydawaniu aktów ślubu, przez lekarzy ginekologów kobietom ciężarnym, w gabinetach lekarskich Kasy Chorych, ambulatorjach i t. p. treść ulotki opracuje dr. Garliński i dr. Schweig;

b) przez wywieszenie odpowiednich plakatów ostrzegawczych w Urzędach Stanu Cywilnego, ambulatorjach, lecznicach i t. p.;

c) przez przedstawienie na zjeździe okulistycznym projektu wystąpienia do władz państwowych o polecenie wydrukowania na blankietach metryk wzorem Anglii krótkiego kilkumiesięcznego ostrzeżenia o niebezpieczeństwie choroby;

d) przez urządzenie bezpłatnych odczytów z przezroczami, tablicami statystycznymi w pierwszym rzędzie dla akuserek, w których to odczytach specjalną uwagę zwrócić na racjonalną pierwszą kąpiel dziecka, oraz przemycanie oczu kwasem borsynowym przed przecięciem powięzi; Komisja uważa za wskazane stosowanie metody Credè, t. j. wkrapianie 2% roztworu lapisu, którą to metodę akuszerki powinny znać i umieć zastosować.*

6. Komunikaty Komisji Skarbowo-Budżetowej o przyjęciu do wiadomości decyzji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w przedmiocie:

1. poboru opłat komunalnych od umów o przeniesienie własności nieruchomości na rzecz m. Łodzi,

2. poboru dodatków do państwowych podatków od spożycia, zużycia wzgl. produkcji,

3. statutu o podatku hotelowym w m. Łodzi, wraz z wezwaniem Magistratu do zastosowania się do życzeń Ministerstwa.

Uchwalono:

A. W sprawach, objętych porządkiem dziennym:

I. W sprawie przyjęcia od Skarbu Państwa pożyczki w wysokości 100.000.— złotych na budowę publicznej szkoły powszechnej przy ul. Podmiejskiej (II uchwalenie):

A. Rada Miejska na zebraniu w dniu 25 września 1924 r. w obecności Prezesa Rady Miejskiej, Dr. B. Fichny i 72 członków Rady, uchwała:

1. przyjąć od Skarbu Państwa pożyczkę w wysokości 100.000.— złotych (słownie sto tysięcy złotych) na budowę publicznej szkoły powszechnej przy ul. Podmiejskiej na warunkach, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 czerwca 1922 r. (Dz. U. Rz. P. z roku 1922 № 56 poz. 512 i Dz. U. M. W. R. i O. P. z roku 1922 № 25 poz. 277);

2. użyć pożyczki tej wyłącznie na cel, na jaki została zaciągnięta;

3. ręczyć za zwrot zaciągniętej pożyczki i spłatę procentów w umówionym terminie całym nieruchomościom i ruchomym majątkiem gminy i wszystkimi jej dochodami;

4. wstawiać do budżetu gminnego corocznie, aż do całkowitej spłaty pożyczki, odpowiednią sumę na opłatę przypadających rat wraz z odsetkami, oraz

5. zgodzić się, aby w razie opóźnienia w wypłacie raty w oznaczonym terminie zaległa rata była ściągnięta przymusowo w drodze postępowania administracyjnego wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 10% w stosunku rocznym od raty zaległej oraz z kosztami egzekucji.

B. Przyjąć do wiadomości następujące oświadczenie r. Waszkiewicza przewodniczącego Komisji Skarbowo-Budżetowej.

„Przemawiam jako przedstawiciel Komisji Skarbowo-Budżetowej. Oczywiście z każdej sposobności otrzymania jakiegokolwiek długoterminowej pożyczki na cele miejskie należy korzystać i dlatego nie wątpię, że Komisja podzieli moje zdanie. W związku z tem zaznaczam, że Komisja na najbliższym posiedzeniu zajmie się sprawą wzięcia większej pożyczki, a przede wszystkim otrzymania od Rządu tych zasiłków, jakie miastu należą się na budowę szkół, zasiłków rozumie się bezzwrotnych.“

II. W sprawie ustanowienia na rzecz m. Łodzi na r. 1924 — 50% dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości.

A. Rada Miejska m. Łodzi, przychylając się do wniosku Magistratu № 991 z dnia 22. VIII. 1924 roku, postanawia:

1. opierając się na art. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P. № 94, poz. 747) i w myśl okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych № 85 — № dz. SM. 3614-24 z dnia 26 lipca 1924 roku, ustanowić na rzecz m. Łodzi na rok 1924 50% - wy do-

datek komunalny do państwowego podatku od nieruchomości, przewidzianego ustawą o ochronie lokatorów z dnia 11 kwietnia 1924 roku (Dz. U. Rz. P. № 89 poz. 406), z tem, iż pobór powyższego dodatku na rzecz kasy miejskiej zostanie uskutecznlony jednocześnie z poborem państwowego podatku od nieruchomości;

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Następującą rezolucję:

„Wobec projektu noweli do ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, która ma pozbawić miasto prawa pobierania podatku od nieruchomości, — Rada Miejska wzywa Magistrat do zwrócenia się do Rządu, posłów i Związku Miast o pozostawienie w mocy art. 6 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, ponieważ podatek od nieruchomości uznany być musi jako wyłączne źródło dochodów miejskich“.

(Uchwałę powzięto jednomyślnie).

III. W sprawie statutu o samoistnym podatku na rzecz kasy miejskiej m. Łodzi od posiadania przedmiotów zbytku:

1. Rozesłanie projektu statutu uznać za I czytanie.

2. Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistratu № 990 z dnia 22. VIII. 1924 r., zatwierdza w drugim i trzecim czytaniu.

STATUT

o samoistnym podatku na rzecz Kasy Miejskiej m. Łodzi od posiadania przedmiotów zbytku.

Na podstawie art. 20 ust. 1 art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P. № 94 poz. 747) wprowadza się na rzecz kasy miejskiej m. Łodzi podatek od posiadania przedmiotów zbytku.

§ 1. Przedmiot opodatkowania stanowią: samochody osobowe, motocykle, karety, powozy, wolanty i t.

p. ekwipaże resorowe, broń myśliwska i konie wierzchowe, służące do osobistego użytku i wygody osobistej.

§ 2. Do uiszczenia podatku obowiązani są posiadacze przedmiotów, wymienionych w § 1.

§ 3. Od podatku wolne są przedmioty zbytku, wymienione w § 1, które znajdują się w posiadaniu władz państwowych lub samorządowych, przedstawicieli państw obcych oraz osób przyjezdnych, przebywających w obrębie m. Łodzi nie dłużej niż 4 tygodnie.

§ 4. Podatek wynosi rocznie:

1. od samochodu osobowego:

	złotych
a. o sile 10 koni sterowych	250.—
b. „ „ pow. 10 do 15 k. ster.	300.—
c. „ „ „ 15 „ 20 „ „	350.—
d. „ „ „ 20 „ 30 „ „	400.—
e. „ „ „ 30 koni ster.	475.—

2. od motocyklu 50.—

3. od karety jednokonnej lub landa . . . . . 125.—
od karety parokonnej . 175.—

4. od powozu lub wolantu jednokonnego . . . . . 75.—
od powozu lub wolantu parokonnego . . . . . 100.—

od innych ekwipaży resorowych jednokonnych 50.—
parokonnych 75.—

5. od dubeltówki i sztuceru 60.—
od konia wierzchowego 150.—

§ 5. Podatek płatny jest jednorazowo za cały rok.

§ 6. Wymiar podatku uskutecznia Magistrat na podstawie danych o liczbie przedmiotów, podlegających opodatkowaniu, które posiadacze tych przedmiotów obowiązani są zakomunikować Magistratowi w sposób, wskazany w przepisach wykonawczych do niniejszego statutu.

§ 7. Celem kontroli podatku może Magistrat żądać od właścicieli nieruchomości przedłożenia wykazu osób, posiadających przedmioty, podlegające opodatkowaniu.

§ 8. O dokonanyin wymiarze podatku każdy płatnik zostaje za-

wiadomiony przez doręczenie nakazu płatniczego.

Podatek powinien być uiszczony w kasie miejskiej w ciągu dni 14, licząc od następnego dnia po doręczeniu nakazu płatniczego.

§ 9. Odwołania podlegają przepisom art. 48 i 50 ustawy z dnia 11 sierpnia 1928 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 94 poz. 747).

§ 10. Niewpłacenie podatku we właściwym terminie pociąga za sobą ściąganie go w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych według art. 6 ustawy z dnia 9-go marca 1928 roku o karach za zwłokę oraz o kosztach egzekucyjnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 31 poz. 189) i odsetek za zwłokę w wysokości 2°/_o miesięcznie.

§ 11. Wykroczenia przeciwko niniejszemu statutowi i przepisom wykonawczym do niego podlegają karze na zasadzie art. 62—66 ustawy z dn. 11 sierpnia 1928 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 94 poz. 747).

§ 12. Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Magistrat.

§ 13. Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą i ogłoszeniu przez Magistrat w „Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego“.

(Uchwałą powzięto jednomyślnie).

IV. W sprawie powzięcia zasadniczych uchwał w przedm. budowy kanalizacji i wodociągów :

Po zreferowaniu sprawy przez r. Stypułkowskiego, sprawozdawcę Komisji Kanalizacyjno - Wodociągowej, inż. Skrzywana, naczelnika Oddziału Kanalizacji i Wodociągów, jakoteż przeprowadzeniu wyczerpującej dyskusji, w której zabierali głos członkowie Rady Miejskiej: I. M. Bialer, Rosenblatt, Pfeiffer, Poznański, Fiedler, Danielewicz, wprez. Wojewódzki, Zuber, Waszkiewicz i Holenderski, przewodniczący przystępuje do przegłosowania zgłoszonych wniosków, w rezultacie czego Rada Miejska uchwała : A. Rada Miejska, przychy-

lając się, do wniosku Magistratu № 874 z dnia 18 lipca 1924 r., postanawia :

1. przyjąć i zatwierdzić do wykonania projekt budowy wodociągów w m. Łodzi, sporządzony przez inż. W. H. Lindley'a w roku 1901 i polegający na:

a) ujęciu wód źródłanych i podskórnych oraz wody rzecznej z Pilicy w okolicach Tomaszowa,

b) doprowadzeniu wody tej do Łodzi przez przewód, tłoczący tymczasowo o jednej rurze D-800 mm. drogą Tomaszów-Rokiciny-Łódź rezerwoary na Budach Stokowskich, oraz

c) rozprowadzeniu wody tej po mieście za pomocą przewidzianej w projekcie sieci rur miejskich ;

2. przyjąć i zatwierdzić do wykonania projekt budowy kanalizacji w m. Łodzi, sporządzony przez inż. W. H. Lindley'a w roku 1909 i polegający na :

a) sprowadzeniu ścieków miejskich zapomocą sieci kanałów ulicznych do miejscowości Lublinek pod Łodzią oraz

b) oczyszczaniu tych ścieków w Lublinku narazie zapomocą środków mechanicznych (sit ruchomych i osadników) ;

3. upoważnić Oddział Kanalizacji i Wodociągów do uzyskania od odnośnych władz państwowych zezwolenia na rozpoczęcie robót budowlanych w powyższym zakresie i do uzyskania dekretów, przewidzianych ustawowo, co do wywłaszczenia potrzebnych do budowy gruntów ;

4. polecić Oddziałowi Kanalizacji i Wodociągów wykonanie robót kanalizacyjnych w zakresie, przewidzianym w projekcie inż. W. H. Lindley'a dla pierwszej serii robót na ogólną sumę zł. 21.000.000.—, przeznaczając na cel powyższy z funduszy miejskich sumę zł. 5.000.000.— rocznie, poczynając od roku administracyjnego 1925.

5. Wezwać Magistrat do wykonania niniejszej uchwały.

W głosowaniu imiennem 71 członków Rady Miejskiej, t. j. wszyscy obecni w danej chwili na sali obrad, oświadczyło się za uchwałą powyższą.

B. Łącznie z punktem 8 uchwały powyższej o wywłaszczeniu potrzebnych do budowy gruntów Rada Miejska postanawia:

1. tam, gdzie łącznie z kanałem może być przeprowadzona ulica lub przedłużeniej ulic z śródmieścia, wywłaszczenie uwzględnić winno i tę potrzebę — szczególnie gdy to przyczynić się może do stworzenia nowych arteryj magistralnych,

2. wezwać Magistrat do złożenia Radzie Miejskiej odpowiedniego wniosku w ciągu 2 miesięcy.

C. Następujący dezzyderat:

„Rada Miejska wita z wielką radością projekt zapoczątkowania robót kanalizacyjnych, lecz uważa, że przeprowadzenie tak wielkiej inwestycji całkowicie środkami bieżącymi jest niemożliwe. Rada Miejska zwraca się więc do Magistratu, aby niezwłocznie przystąpił do zrealizowania pożyczki na cele budowy wodociągów i kanalizacji.“

D. Następującą rezolucję:

Zważywszy, że:

1) jaknajszybsze wprowadzenie w Łodzi kanalizacji jest wybawieniem tysięcy obywateli rocznie od śmierci, a jeszcze większej ilości od chorób zakaźnych,

2) racjonalne prowadzenie inwestycji miejskich jako: ulepszonych bruków, regulacji i oczyszczania miasta i. t. p. bez kanalizacji jest wysoce utrudnione, a czasem wręcz niemożliwe,

3) brak kanalizacji ołbrzymio powiększa wydatki miejskie na szpitalnictwo, opiekę społeczną, wreszcie wyżej wspomniane inwestycje,

4) w związku z wprowadzeniem kanalizacji znacznie większe fundusze będą mogły być użyte na pogłębienie i rozszerzenie agendy opieki społecznej i zdrowotności,

6) w obecnych warunkach opłata procentów od pożyczki kosztowałaby miasto sumy, wystarczające na prowadzenie robót kanalizacyjnych,

6) w związku z wyżej wyluszczoneymi względami jest punktem honoru i ambicji i samorządu łódzkiego natychmiastowe rozpoczęcie robót przygotowawczych do uruchomienia prac kanalizacyjnych wczesną wiosną roku przyszłego,

Rada Miejska m. Łodzi wzywa ludność miasta do poparcia usiłowań Zarządu Miejskiego w tym względzie oraz do poniesienia niezbędnych ofiar na ten wzniosły cel.

Rada Miejska stwierdza, że przyjęcie uchwał w sprawie realizacji planów kanalizacyjnych stanowi epokę w życiu naszego miasta i po uchwale z roku 1910, wprowadzającej powszechny przymus szkolny, jest najważniejszą, uchwałą łódzkiego samorządu.“

E. Wnioski radnych: Holenderskiego i Poznańskiego w przedmiocie specjalnego opodatkowania klas posiadających na cele budowy kanalizacji i wodociągów — przekazać Komisji Skarbowo-Budżetowej oraz Magistratowi celem zajęcia stanowiska.

W czasie obrad nad sprawą powyższą, r. Pfeiffer w imieniu Frakcji N. P. R. składa oświadczenie treści następującej: „Zważywszy, że Łódź, drugie z rzędu co do liczby ludności miasto Rzeczypospolitej Polskiej, stolica polskiego przemysłu i polskiego robotnika, która zawsze była po macoszemu traktowana przez władzę zaborczą i z miłośników której te władze zawsze tylko wysysały najżywniejsze soki, nic wzamian im nie dając, że Łódź, która w ciągu całego swego czasu istnienia zawsze stała na ostatnim miejscu pośród miast Rzeczypospolitej Polskiej, czy to pod względem oświaty, czy higieny, czy opieki społecznej czy też zdrowotności — musi się z tego upośledzonego stanu otrząsnąć i tak, jak przed laty kilku zawołała „precz z ciemnotą“ — musi obecnie zawołać: „precz z niechlujstwem, precz z brudami, śmierć chorobom, dzieciątkującym niełitościwie najszersze masy robotnika polskiego, który swym potem i swoją krwią w największej mierze

się przyczynił do powstania i rozrostu miasta,

N. P. R., zdając sobie najdokładniej sprawę z tego, że jednym z najpotężniejszych i najradykałniejszych środków przeciwko powyższym niedomaganiom jest budowa wodociągów i kanalizacji, zgodnie z deklaracją, złożoną na pierwszym posiedzeniu Rady oświadczają, że dołoży wszelkich sił, aby to monumentalne dzieło, które wszyscy dotychczas nazywali fantazją, na wiosnę rozpocząć i w możliwie niedługich latach, nawet ze znacznym uszczerbkiem dla innych nie mniej ważnych dziedzin dla miasta, wykończyć. Łódź musi mieć kanalizację!

W związku z powyższem Frakcja Radziecka N. P. R., którą zaszczyt mam reprezentować, stwierdza, że głosować będzie za wnioskami, przedłożonemi dziś przez Magistrat.

V. W sprawie pragmatyki służbowej dla pracowników Zarządu m. Łodzi:

Po wysłuchaniu referatu r. Pfeiffra, sprawozdawcy Komisji Pracy, odroczyć dyskusję generalną, do najbliższego posiedzenia Rady Miejskiej.

VI. W sprawie nabycia od Tow. Akc. „Polska Nafta” w Warszawie nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Wierzbowej № 52:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 1085 z dnia 2 września 1924 r., postanawia:

1. nabyć od Towarzystwa Akcyjnego „Polska Nafta” w Warszawie, ul. Chmielna № 10, nieruchomość, położoną w Łodzi przy ul. Wierzbowej № 52, pol. hip. 2288, o łącznej powierzchni 48604 łokci kwadratowych (16126 metrów kwadratowych), oparkowaną, z instalacją elektryczną, telefonem, domem mieszkalnym murowanym, studnią, 3 budynkami murowanymi na magazyny, piwnicą murowaną, rampą, murowaną, zabudowaniami gospodarczymi drzewnianymi oraz bocznica kolejową długości 150 metrów;

2. zezwolić Towarzystwu Akcyjnemu „Polska Nafta” w Warszawie na zabranie z wyżej wymienionej nieruchomości 11 zbiorników naftowych wraz z instalacją rurociągową;

3. wypłacić Towarzystwu Akcyjnemu „Polska Nafta” w Warszawie, tytułem należności za wyżej wymienioną nieruchomość, złotych 121.510.— (48604 łokci kwadratowych po cenie zł. 2050 za łokieć w 4 ratach, płatnych: pierwsza — w m. wrześniu 1924 roku (40 %), druga — w dniu 15 października 1924 roku (20 %), trzecia — w dniu 15 listopada 1924 roku (20 %) i czwarta — w dniu 15 grudnia 1924 roku (20 %);

4. wezwać Oddział Prawny do spisania w imieniu Gminy Miejskiej Łódź z przedstawicielem Towarzystwa Akcyjnego „Polska Nafta” w Warszawie umowy-obietnicy kupna-sprzedaży wyżej wymienionej nieruchomości (koszt sporządzenia umowy pokryty zostanie z funduszków miejskich);

5. wydać w dniu zawarcia przez Magistrat z Towarzystwem Akcyjnym „Polska Nafta” w Warszawie umowy-obietnicy kupna-sprzedaży przedstawicielowi tegoż Towarzystwa weksel na złotych 24.820, płatny w dniu 15 listopada 1924 roku (sumy zł. 24.820.— nie zabezpieczać na hipotecę nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Wierzbowej № 52);

6. Wezwać Magistrat do wykonania niniejszej uchwały.

(W głosowaniu brało udział 78 członków Rady Miejskiej — Uchwałę powzięto jednomyślnie).

VII. W sprawie nabycia od p. Enocha Sztajnsznajdera i Towarzystwa Fabryki Nici „Trójkąt” Jakób Fuchs i S-ka placów, położonych przy ul. Wspólnej:

Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistratu № 1055 z dnia 5 września 1924 r., postanawia:

1. nabyć od p. Enocha Sztajnsznajdera i Towarzystwa Fabryki Nici „Trójkąt” Jakób Fuchs i S-ka place, pochodzące z majątku Radogoszcz

A. B. C., a położone przy ul. Wspólnej i oznaczone na planie geometry Trąbczyńskiego z roku 1895 № 3, 4 i 5 o łącznej powierzchni 2940 metrów kwadratowych za ryczałtową sumę zł. 10.000.—

(W głosowaniu brało udział 78 Rady Miejskiej. Uchwałę powzięto jednomyślnie).

VIII. W sprawie otwarcia sklepów przed świętami żydowskimi:

Opierając się na reskrypcie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej № 1602/IV z dnia 18 września 1924 roku oraz przychyliając się częściowo do podania Łódzkiego Oddziału Stowarzyszenia Drobnych Kupców w Warszawie z dnia 18 września 1924 r., Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistratu № 1104 z dn. 19 września 1924 r., postanawia:

1. zezwolić w drodze wyjątku na otwarcie sklepów żydowskich z wyłączną sprzedażą mięsa koszernego, drobiu i ryb w soboty: dnia 27 września oraz dnia 11 i 18 października 1924 roku od godziny 19 do godziny 22.

2. Wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Poza porządkiem dziennym — wnioski nagły:

I. W sprawie pomocy doraźnej dla bezrobotnych pracowników intelektualnych:

1. uznać nagłość wł. wniosku Koła Narodowego,

2. Sprawę, jako nagłą, przekazać Komisji Pracy do regulaminowego traktowania.

Z powodu wyczerpania porządku dziennego przewodniczący o godz. 12 zamyka posiedzenie.

Przewodniczący (—) Dr. B. Fichna,
Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

Radni-sekretarze:

(—) T. Pałkowski.

(—) R. Wojakowski.

Sprawozdanie z działalności Wydziału Zdrowotności Publicznej za II kwartał (kwiecień, maj, czerwiec) 1924 r.

II-gi kwartał 1924 roku przyniósł nam doniosłą reformę w dziedzinie opieki społecznej wogóle, w szczególności zaś w dziedzinie zdrowotności publicznej, o ile chodzi o świadczenia dla chorych, wymagających trwałej opieki ze strony gminy.

Z dniem 1 kwietnia 1924 r. weszła w życie nowa ustawa o opiece społecznej z dn. 16 sierpnia 1923 roku (Dz. U. № 92 poz. 726). Punktem ciężkości omawianej ustawy dla Wydziału Zdrowotności Publicznej stał się art. 8, który rozstrzyga, że prawo do opieki trwałej ze strony gminy nabywają obywatele Rzeczyposp. polsk. przez co najmniej roczny pobyt w gminie. Ale ustawa ta, jako ramowa, wskazuje tylko zasadnicze punkty wytyczne dla całości kształtu opieki społecznej, wymaga więc dodatkowych aktów i rozporządzeń wykonawczych w dziedzinie świadczeń samorządu, w sprawie zwrotu kosztów karacyjnych za leczenie i utrzymanie chorych w szpitalach miejskich, a szczególnie chorych psychicznie, leczonych przez miasto w komunalnych i państwowych zakładach dla umysłowo-chorych.

W pierwszych dniach kwietnia 1924 r. Wydział Zdrowotności Publicznej odbył w powyższej sprawie z udziałem zainteresowanych i miarodajnych czynników konferencję, która znalazła następnie wyraz swój w uchwale Delegacji Wydz. Zdrów. Publ. z dnia 7 kwietnia 1924 roku. Delegacja postanowiła, w związku z realizacją ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 roku, co następuje:

- 1) prowadzić na dotychczasowych podstawach rachunki z gminami za chorych, należących do gmin zamiejscowych, do czasu wyjaśnienia sprawy, wzgl. otrzymania rozporządzenia wykonawczego, osuwającego wszelkie wątpliwości w tej sprawie;

2) zwrócić się do Magistrata z prośbą o zarcherwowanie w okolicach Łodzi odpowiednich grantów na potrzeby instytucji użyteczności publicznej wogóle, w szczególności zaś na potrzeby szpitalnictwa (żądanie o udzielenie grantów w rozmiarze 103 ha wysłano do Magistrata, który skierował je następnie do Wydziału Badownictwa w celu zrealizowania.)

W wyniku starań, podjętych a władz nadzorczych w związku z ogłoszoną ustawą Ministerstwo Spraw Wewnętrznych odezwą z dn. 13 czerwca 1924 r. L. SM. 2777/24 wyjaśniło, że ustawa z dnia 16 sierpnia 1923 roku o opiece społecznej ma zastosowanie do wszystkich wypadków opieki z wyjątkiem kosztów leczenia chorych w szpitalach publicznych, które pokrywane być mają w/g. dotychczas obowiązujących w tym kierunku przepisów, a więc o ile chodzi o obowiązek gmin, to gmina jest ta, w której leczony w szpitalu zapisany jest do ksiąg stałej ludności.

Bardzo ważnym wydarzeniem w okresie sprawozdawczym był wydany przez władze centralne Magistrata okólnik № 25 z dnia 1 kwietnia 1924 roku, dotyczący projektu ramowego statutu organizacyjnego poszczególnych Wydziałów Magistrata m. Łodzi.

W wykonaniu omawianego okólnika, opracowano statut organizacyjny Wydziału Zdrow. Publ., dzieląc zasadniczo czynności Wydziału na 3 następujące Oddziały:

1) oddział szpitalnictwa, wzgl. medycyny społecznej.

2) oddział sanitarny, wzgl. higieny ogólnej,

3) urząd weterynaryjny, wzgl. medycyny zwierzęcej.

Idąc po linii tego podziału, rozpoczęto prace nad odpowiednią rekonstrukcją Wydziału.

Dalej wspomnieć należy o III zjeździe lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich, odbytym w Łucku w dn. 11 i 13 maja 1924 roku, na którym Łódź reprezentowana była przez d-ra Edw. Mittelstaedta, — Inspektora

szpitalnictwa miejskiego. Dr Mittelstaedt wchodzi w skład komitetu wykonawczego III zjazdu (z ramienia Łodzi). Wzorem lat ubiegłych na zasadzie uchwały Delegacji Wydziału Zdrowotności Publicznej No. 325 z dnia 7 kwietnia 1924 roku i zgodnie art. 2 p. a, b i c ustawy sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 roku o przymasowem szczepienia ochronnem przeciwko ospie, Oddział Sanitarny przystąpił w maja 1924 roku do masowych bezpłatnych szczepień ospy dzieciom arodzonym w roku 1923. Ogółem w ciągu II kwartału zaszczepiono ospę 14942 dzieciom.

Przystąpiono również do uporządkowania sprawy szmaciarń, znajdujących się w obrębie m. Łodzi. W tym celu odbyto z przedstawicielami władz państwowych szmaciarń oraz 2 konferencje ustalające podstawy do rozporządzenia wykonawczego w powyższej sprawie, które już w najbliższym czasie regulować będzie zarządzenie pod tym względem stosunki sanitarne Łodzi.

Z ważniejszych uchwał Delegacji, powziętych w okresie sprawozdawczym, należy wymienić: uchwałę w sprawie poprawek do regulamina sanitarno-porządkowego, obowiązującego na terenie m. Łodzi; w sprawie utworzenia karatorjów przy szpitalach miejskich; w sprawie wzbronicenia placu w miejscach publicznych; uchwałę dotyczącą wprowadzenia złotego do przepisów Wydziału Zdrowotności Publicznej o zastosowania stałej jednostki do obliczenia opłat oraz wnioska w sprawie rozbudowy instytucji Wydziału Zdrowotności Publicznej.

Ogółem Delegacja Wydz. Zdrow. Publ. odbyła posiedzeń 4; powzięto uchwał 55. Komisja Lekarska 3 posiedzenia 12 uchwał. Komisja Gospodarcza 2 posiedzenia 27 uchwał. Rada Sekeji do Walki z Graźlicą 1 posiedzenie. Rada Sekeji do Walki z Jaglicą 2 posiedzenia.

W składzie osobistym Delegacji Wydziału Zdrowotności Publicznej zaszła następująca zmiana: na miej-

sec zmarłego ś.p. d-ra Kazimierza Jokiela Rada Miejska w dniu 15 maja 1924 roku desygnowała do Delegacji W. Z. P. d-ra Feliksa Skusiewicza.

Komisja do zwalniania z opłat odbyła 2 posiedzenia, na których rozpatrzono 413 podań. Akceptowano umorzenie należności z tytułu kosztów karacyjnych na ogólną sumę złotych 30.269. gr. 21.

Wystawiono rachunków za świadczenia w szpitalach na ogólną sumę zł. 343 901 gr. 8, w tem: obciążono urzędy zamiejscowe sumą zł. 93,028 gr. 29, Wojewódzki Urząd Zdrowia zł. 8,599 gr. 75, Warszawską Dyr. K.P.: zł. 1.846. gr. 10. Zarządy wliczeń łódzkich zł. 1581 gr. 53, Kasę Chorych m. Łodzi zł. 96.473 gr. 23 (po odliczeniu 50% opusta), dłużników, spłacających w ratach zł. 36.223 gr. 1, zapisano na straty z tytułu 50% astępstwa Kasy Chorych zł. 50.005 gr. 35. Za leczenie ubogich żydów zamiejscowych, zgodnie z reskr. Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi L.S.M. 232/7 przypadło zł. 20.656 gr. 57 za leczenie zaś ubogich stałych mieszkańców m. Łodzi zł. 33,477 gr. 23.

Wyrewindykowano w II kwartale gotówką ogółem zł. 30.671 gr. 81.

Poniższe sprawozdania poszczególnych oddziałów odzwierciedlają szczegółowo działalność Wydziału na polu zdrowotności publicznej.

Szpitale.

W szpitalach miejskich leczono w ciągu 71661 dni szpitalnych 5199 chorych; z tego przypadku na szpital:

1. dla chorych zakaźnych i wewnętrznych chorych w Radogoszczu: łóżek 420 — 1165 chorych — 28361 dni szpitalnych.

2. lekko graźliwych w Chojnach: łóżek 75 — 197 chorych — 6746 dni szpitalnych.

3. dla chorych chirurgicznych św. Józefa: łóżek 142 — 745 chorych — 12586 dni szpitalnych.

4. dla chorych skórnych i wenerycznych św. Aleksandra: łóżek 95—

285 chorych — 7888 dni szpitalnych.

5. dla kobiet dotkniętych chorobami wenerycznymi pod wezwaniem Marji Magdaleny: łóżek 80—319 chorych — 6375 dni szpitalnych.

6. zbiornia miejska przy al. Zakątnej 44: łóżek 24 — 216 chorych — 3799 dni szpitalnych.

7. dom izolacyjny przy al. Zakątnej 44: łóżek 20 — 79 chorych — 318 dni szpitalnych.

8. sanatorium dla dzieci w Chojnach: łóżek 60 — 193 chorych — 5588 dni szpitalnych.

W szpitalach prywatnych leczono 2071 chorych w ciągu 53719 dni szpitalnych; z tego przypadku na szpital:

1. „Kochanówka“ 377 chorych (200 ł.) 21086 dni szpitalnych.

2. „Anny Marji“ 706 chorych (150 ł.) 13828 dni szpitalnych.

3. „Ewangelicki“ 316 chorych (80 ł.) 5550 dni szpitalnych.

4. „Poznańskich“ 672 chorych (150 ł.) 13255 dni szpitalnych.

Przytulki Położnicze.

Z przytułków położniczych korzystało 704 położnic w ciągu 6826 dni szpitalnych, z tego przypadku na przytułek:

1. przy al. Dzielnej — 430 chorych w ciągu 3771 dni szpitalnych.

2. przy al. Sienkiewicza—274 chorych w ciągu 3055 dni szpitalnych.

Ambulatorja.

W ambulatorjach miejskich ogółem przyjęto osób 46,790; z tego chrześcijan 19360, żydów 27430, mężczyzn 3887, kobiet 7615, chłopców 13197, dziewcząt 22091.

W ambulatorjach prywatnych przyjęto ogółem 10764 osób; z tego chrześcijan 1308, żydów 9356.

Pogotowie ratunkowe.

Wczwań było 1448, wypadków 1046, w dzień 718, w nocy 328.

Na stację zgłosiło się 122 osób, wyjazdów było 922, opóźnień z powodu braku czynnej karetki było 213.

Miejski Oddział Przew. Chor.

Wysłano karetki do 1171 osób, przewieziono 1077 osób, w tem zakaźnych 371, niezakaźnych 706, nie przewieziono z różnych przyczyn 72 osoby, Przewieziono zwłok 22, z powodu tyfusa brzusznego 129 osób, gruźlicy 141, tyfusa plamistego 18, amysłowo-chorych 59.

Apteka Miejska.

Złożonych recept wydano 6165, pojedynczych artykułów 4039.

Odświeżbiarnia.

Udzielono pomocy 290 osobom, w tem 39 chrześcijanom i 251 żydo r. Ogólna ilość porad 789.

Dezynfekcji dokonano 528, kąpieł i natrysków 555. Wylczono osób 143.

Prosektorjum.

Przywieziono zwłok 80, sekcji klinicznych dokonano 2, sekcji sądowych 23, oględzin zwłok 55, rozbiórów histopatologicznych 61.

Sekcja do Walki z Gruźlicą.

Do Sekcji do Walki z Gruźlicą zgłosiło się 2730 osób, dorosłych 996, dzieci 1734; z tego chrześcijan 1936, żydów 794. Stacja światłolecznicza dokonała naświetlań lampą Kischea 1703, opatrunków nałożono 66.

Sanitarki dokonały wywiadów 464. Pracownia rozpoznawcza dokonała 433 badań płwoein, w tej liczbie znaleziono zarazki gruźlicze u 54 osób, nie znaleziono u 379 osób.

Do szpitala skierowano 146 osób, do leczenia ambulatoryjnego 177 osób do obserwacji 1, do kontroli powtórnej 266, do Sanatorjum w Chojnach 170 osób, do sanatorjum dziecięcego 887 osób.

Ogólna liczba świadczeń i zabiegów Sekcji do Walki z Gruźlicą wyniosła 7769.

Urząd Weterynaryjny.

Na targowiskach obejrzano 2296 koni. Na stacjach kolejowych zba-

dano: bydła rogatego 4029 szt., cieląt 1477, owice i kóz 3199, trzody chlewnej 14262, koni 104, kiszek 32 beczki.

Dokonano oględzin sklepów z mięsem i rybami 479, hal 5, stajen 77, obór 225, razem 802 oględzin, podczas których sporządzono 65 protokółów policyjnych. Nadto lekarze weterynaryjni przyjmowali udział w 72 komisjach.

Rzeźnia Miejska.

Zabito: bydła rogatego 3044 szt., cieląt 8770 szt., owice i kóz 530 szt., trzody chlewnej 23941, koni 14. Mięsa przywozowego zbadano 60807 kg., z czego zniszczono 261 kg.

Rzeźnia Bałucka.

Zabito: bydła rogatego 5155 szt., cieląt 18388, owice i kóz 3828 szt., trzody chlewnej 6616 szt., koni 70.

Stan sanitarny miasta.

Choroby ostro-zakaźne.

Tyfus plamisty.

	1923	1924
I kw.	37	48
II "	28	16

Z zestawienia wynika, iż w II kw. b. r. (w porównaniu z I kw.) ilość zachorowań na tyfus plamisty trzykrotnie zmniejszyła się, a w porównaniu z II kw. ub. roku również uległa znacznemu zmniejszeniu się.

Tyfus brzuszny.

	1923	1924
I kw.	123	80
II "	126	120

Z zestawienia wynika, iż w II kw. b. r. mamy wzrost ilości zachorowań na tyfus brzuszny, nie

przekraczający jednak ilości tyfusa brzusznego w analogicznym kwartale ob. roku.

Czerwonka.

	1923	1924
I kw.	11	6
II „	36	14

Z zestawienia wynika, iż chociaż w II kw. r. b. mamy zwiększenie się ilości zachorowań na czerwonkę, to jednak obejmuje ona b. małe ilości, II bowiem kw. ob. roku dał nam trzykrotnie większą ilość zachorowań w porównaniu z I kw.

Płonica.

	1923	1924
I kw.	57	91
II „	64	45

W II kw. r. b. mamy dwukrotnie zmniejszoną ilość zachorowań na płonicę w porównaniu z I kw.; w roku zeszłym mieliśmy zwiększoną ilość zachorowań na płonicę w porównaniu z I kw.

Błonica.

	1923	1924
I kw.	36	61
II „	23	27

Błonica w II kw. r. b. dała znacznie mniej wypadków w porównaniu z I kw. r. b.; w roku zeszłym notowano również zmniejszenie w II kw. jednak nie tak znaczne, jak w roku bieżącym.

Róża.

	1923	1924
I kw.	16	23
II „	12	22

W II kw. roku bieżącego ilość zachorowań na różę była prawie identyczna z I kw. b. r.; naogół obejmuje średnie ilości; w roku zeszłym mieliśmy w II kw. znacznie większe zmniejszenie się w porównaniu z I kw.

Drętewica karku.

	1923	1924
I kw.	7	12
II „	16	18

W II kw. r. b. mamy zwiększenie się ilości zachorowań na drętewicę karku w porównaniu z I kw. jednak w zeszłym roku to zwiększenie było znacznie większe.

Gorączka połogowa.

	1923	1924
I kw.	24	41
II „	23	31

II kw. r. b. dał zmniejszenie się ilości zachorowań na gorączkę połogową w porównaniu z I kw.; w roku zeszłym ilość zachorowań w obu kwartałach była prawie identyczna.

Odra.

	1923	1924
I kw.	1081	38
II „	377	47

II kw. r. b. wykazuje znaczne zwiększenie się ilości zachorowań na odrę, jednak obejmując niskie cyfry, natomiast w roku ubiegłym po b. znacznej epidemii odry w I kw. mieliśmy, zmniejszenie się ilości zachorowań w II kw., jednak ilość zachorowań jest jeszcze b. znaczna,

Krztusiec.

	1923	1924
I kw.	64	45
II "	70	58

Ilość zachorowań na krztusiec w II kw. r. k. uległa nieznacznemu zwiększeniu się analogicznie do roku ubiegłego; obejmując jednak średnie ilości.

Ospa naturalna

	1923	1924
I kw.	1	0
II "	1	0

II kw. r. b. jako też i I kw. nie dał ani jednego wypadku ospy naturalnej.

Zestawiawszy wspólne ilości chorób ostro-zakaźnych, otrzymujemy następującą tablicę:

II kw. 1923 r.		I kw. 1924 r.	II kw. 1924 r.
28	Tyfas płamisty . . .	48	16
126	" brzusznym . . .	80	120
36	Czerwonka . . .	6	14
64	Płonica . . .	91	45
23	Błonica . . .	61	37
12	Róża . . .	23	22
16	Drętewica karku . . .	12	18
23	Gorączka połog. . .	41	31
377	Odra . . .	38	47
70	Krztusiec . . .	45	58
1	Ospa naturalna . . .	0	0
776		445	408

O ile zestawimy choroby ostro-zakaźne w II kw. stopniowo, zaleźnie od ich ilości, otrzymamy:

1) Tyfas brzusznym	— 120	zachorow.
2) Krztusiec	— 58	"
3) Odra	— 47	"
4) Płonica	— 45	"
5) Błonica	— 37	"
6) Gorączka połog.	— 31	"
7) Róża	— 22	"
8) Tyfas płamisty	— 16	"
9) Czerwonka	— 14	"
10) Ospa	— 0	"

Reasumując dane o stanie zdrowotnym miasta za II kw. 1924 roku, należy podkreślić:

1) żadnej epidemii jakiegokolwiek choroby zakaźnej nie było;

2) jeden tylko tyfas brzusznym dał przeszło 100 zachorowań, reszta chorób zakaźnych, z wyjątkiem krztusca, nie przekroczyła nawet 50 wypadków,

3) nie było ani jednego wypadku ospy naturalnej,

4) tyfas płamisty i czerwonka dały najmniejszą ilość zachorowań.

W porównaniu z I kw. r. b. należy zanotować:

1) trzykrotne zmniejszenie się ilości zachorowań na tyfas płamisty,

2) dwukrotne zmniejszenie się ilości zachorowań na płonice,

3) zmniejszenie się o 50 proc. ilości zachorowań na błonice,

4) nieznaczne zmniejszenie się ilości zachorowań na gorączkę połogową,

5) zwiększenie się o 50 proc. ilości zachorowań na tyfas brzusznym i drętewicę karku,

6) nieznaczne zwiększenie się ilości zachorowań na czerwonkę, odrę i krztusiec.

W porównaniu z II kw. 1923 r. należy zanotować:

1) nie było epidemii odry, która w II kw. r. ab. dała 377 zachorowań,

2) zmniejszenie się ilości zachorowań na tyfas płamisty, czerwonkę, płonice, odrę i krztusiec,

3) nieznaczne zwiększenie się ilości zachorowań na błonice, różę, drętewicę karku i gorączkę połogową.

Miejska Izba Odkazająca.

a) dokonano odkażeń po chorobach zakaźnych.

	I kw. 1924 r.	II kw. 1924 r.
Ilość odkażeń	752	720
„ abikacyj	1319	1708

b) wykąpano w zakładach kąpielowych:

	I kw. 1924 r.	II kw. 1924 r.
	38.379	48.795

Na uwagę zasługują o 10.000 osób więcej wykąpanych w II kw. b. r.

Miejski Dom Izolacyjny w I kw. b. r. przyjęto 108 osób, w II kw. — 78.

Miejska Pracownia Bakterjologiczna — dokonała w I kw. b. r. 2380 badań, w II kw. — 2959.

Badanie wody studziennej — w I kw. b. r. zbadano wodę pod względem chemicznym z 58 studzien, pod względem bakterjologicznym z 54 studzien; w II kw. — pod względem chemicznym z 80 studzien, pod względem bakterjologicznym — z 54 studzien.

Lekarze sanitarni dokonali:

	I kw. 1924 r.	II kw. 1924 r.
Ogłędzin sanitarnych posesyj i t. p. . . .	9122	6664
Protokółów administracyjnych i polie. Wywiadów w chorob. zakaźnych	811	386
Szczepień przeciwyf. . . .	335	297
„ przeciwosp. . . .	1009	2360
Ogłędzin zwłok . . .	—	14942
	597	492

Z zestawienia wynika dwukrotnie zwiększona ilość szczepień przeciwtyfusowych; zmniejszona ilość ogłędzin tlumaczy się tem, że lekarze sanitarni w maju byli zajęci szczepieniem ospy.

Obwieszczenia i Okólniki.

Okólnik № 46.

W wykonaniu uchwały Magistrata Nr. 1066 z dnia 9 września 1924 r., niniejszem zawiadamia się, że wy-sokość mnożnika na m. wrzesień i narazie na m. październik 1924 r., podwyższona została o 5,65%, t. j. z 7,23 do 7,64 punktów.

Wobec tego:

I. Wszyscy pracownicy miejscy powinni otrzymywać, poczynając od dnia 1 września 1924 roku, wynagrodzenie według niżej podanych stawek:

a) urzędnicy:

XII kateg. po zł.	137.52	miesięcznie
XI „ „ „	154.02	„
X „ „ „	172.74	„
IX „ „ „	189.47	„
VIII „ „ „	206.81	„
VII „ „ „	225.61	„
VI „ „ „	240.35	„
V „ „ „	257.85	„
IV „ „ „	272.74	„
III „ „ „	297.96	„
II „ „ „	325.08	„
I „ „ „	377.55	„

b) oficjaliści:

I kateg. po zł.	137.52	miesięcznie
II „ „ „	154.02	„
III „ „ „	172.74	„
IV „ „ „	189.47	„
V „ „ „	206.81	„

c) robotnicy niewykwalifikowani po zł. 5.50 dziennie rzemieślnicy III kategorii

„ „ „	7.56	„
praktykanci biurowi	4.40	„
Starsi gońcy	3.30	„
gońcy	2.20	„
sprzątaaczki	3.50	„
i „ „	3.98	„

II. wynagrodzenie dzienne ewent. miesięczne wszystkich innych pracowników, niedających się podlegnąć pod wyżej wymienione kategorie, powinno być podwyższone z dniem 1 września 1924 roku o 5,65%, biorąc za podstawę pobory, określone okólnikiem Nr. 45 z dnia 22 sierpnia 1924 roku;

III. dodatki rodzinne należy asygnować w m. września 1924 roku wszystkim pracownikom miejskim w wysokości zł. 53.48 na małą rodzinę (1 dziecko, żona, 2 dzieci, żona i 1 dziecko), zł. 91.68 na średnią rodzinę (3 dzieci, 2 dzieci i żona, 4 dzieci, 3 dzieci i żona) i złotych 129.88 na dużą rodzinę (5 dzieci, żona i 4 dzieci, 6 dzieci, żona i 5 dzieci);

IV. dodatki funkcyjne za kierownictwo wynosić będą w m. wrześniu 1924 roku dla urzędników miejskich I kategorii—zł. 244.48, II kategorii—zł. 183.36, III kategorii — zł. 91.68 oraz IV i V kategorii—zł. 61.12;

V. wysokość dodatków za wyługę lat oraz dodatków za studja wyższe za m. wrzesień 1924 roku określa załączona do niniejszego tabela.

Różnica poborów za m. wrzesień 1924 r. powinna być wyasygnowana łącznie z poborami za m. październik 1924 roku. Wszelkich bliższych wyjaśnień udzieli na żądanie Oddział do spraw personalnych Wydziału Prezydjalnego.

Łódź, dnia 13 września 1924 r.

Prezydent (-) M. Cynarski.

Dyrektor

Zarządu Głównego

(-) J. Zalewski.

Kronika miejska.

— **Konferencja samorządowa.** W związku z akcją Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zmierzającą do sanacji gospodarki miast, odbyła się dnia 19 ub. m. w Magistracie konferencja opiniodawcza, w której wzięli udział: posłowie Harasz, Michalak i dr. Rąb, pp. Pogonowski i Kernbaum, wiceprezesi Rady Miejskiej pp. Garliński i Wolczyński, radni Fidler, Knorr, Pfeiffer, Nowacki, Waszkiewicz, Idźkowski, prezydentum Magistratu w komplecie, pp. ławnicy Joel, Kruczkowski, Kulamowicz oraz dyr. zarządu głównego Magistratu, p. Zalewski.

Na konferencji przeprowadzono rzeczową a ożywioną dyskusję w

sprawach działalności samorządowej, przyczem stwierdzono, że obecna gospodarka miejska w Łodzi stoi na wysokości zadania, zaś wszystkie możliwości oszczędnościowe znajdują zastosowanie. Szereg mówców podniósł konieczność jak najszybszego przystąpienia do robót kanalizacyjnych. Poruszono również sprawę poborów pracowników komunalnych, przyczem wyjaśniono, że kwestja ta rozpatrywana jest obecnie, badana i opracowywana przez Magistrat, który pobory swych pracowników zamierza oprzeć na zasadach, stosowanych względem urzędników państwowych.

Bardzo wiele uwagi poświęcono na konferencji sprawom finansowym samorządu oraz krytyce ustawy z dnia 11. VIII 1923 r. W rezultacie dyskusji postanowiono: 1) zobowiązać pp. posłów łódzkich, aby przy zamierzonej nowelizacji wspomnianej ustawy domagali się usunięcia artykułów, krzywdzących miasta i 2) domagać się, aby rząd zawiadamiał stale samorządy o wysokości wpływów, przypadających z podatków państwowych na rzecz samorządów.

— **W sprawie pożyczki inwestycyjnej.** Dnia 22 ub. m. złożyli wizytę w Prezydium Magistratu pp.: przedstawiciel związku banków londyńskich C. W. Kendall, hr. Adam Ronikier oraz konsul M. Redel. Celem wizyty było odbycie konferencji w sprawie zaciągnięcia przez miasto pożyczki na cele inwestycyjne. Oferenci prosili o przedstawienie im informacji o stanie finansowym m. Łodzi, w szczególności zaś dotyczących: aktywów i pasywów miasta, budżetu, dochodów z przedsiębiorstw miejskich i gwarancyj.

— **Wizytacja robót kanalizacyjnych.** Dnia 17-go ub. m. p. wiceprezydent inż. Wojewódzki w towarzystwie inż. Skrzywana oraz inż. Rymczy dokonał wizytacji miejskich robót kanalizacyjnych, prowadzonych przy regulacji rzeki Łódki i Jasienia. Wizytujący zbadali m. in. przyczyny

opóźnienia budowy mostu na rz. Jasioniu (Górny Rynek), co wytwarza pewne niedogodności w stosunkach komunikacyjnych mieszkańców tamtejszej dzielnicy. Po stwierdzeniu stanu robót na miejscu, ustalono definitywnie, że most będzie wykonany i oddany do użytku publicznego najpóźniej w terminie około 10 października r. b.

— **Pobory nauczycielstwa szkół średnich.** Na posiedzeniu Magistratu w dniu 28-go ub. m. postanowiono, że pobory nauczycielstwa miejskich szkół średnich w roku szkolnym 1924/25 regulowane będą według norm, określanych przez funkcjonującą w Warszawie t. zw. Komisję 5-ciu. W skład tej komisji wchodzi delegaci: Komisji Wychowawczej Rad Pedagogicznych polskich szkół średnich w Warszawie, Koła przelożonych szkół średnich męskich, Koła Przelożonych szkół średnich żeńskich, Zarządu Warszawskiego Tow. Nauczycieli szkół średnich i wyższych oraz wydziału wychowawczego Związku zrzeszeń społecznych, utrzymujących szkoły średnie w Polsce.

— **Nazwy szkół.** Na wniosek p. ławnika Hajkowskiego — Magistrat postanowił nowowypbudowanym gmachom szkół powszechnych nadać następujące nazwy: szkole przy ul. Nowo-Marysińskiej — im. Tadeusza Kościuszki i szkole przy ul. Cegielnianej 58 — im. Królowej Jadwigi.

— **Rocznik Statystyczny m. Łodzi.** Magistrat oddał do druku „Rocznik Statystyczny m. Łodzi za rok 1923”, zawierający owoc prac miejskiego Wydziału Statystycznego. Wspomniana publikacja liczy zgorą 200 stron druku i zawiera kilkaset zestawień z różnych dziedzin życia naszego miasta. Wymieniamy najważniejsze dział/ „Rocznika”: ruch naturalny ludności, meteorologia i klimat, gruźlica, zakłady użyteczności publicznej, zdrowotność publiczna, finanse miejskie, opieka społeczna, oświata i kultura, przemysł i praca,

koszty utrzymania i ceny, sądownictwo, przestępczość, wybory, administracja miejska, komunikacje, ruch budowlany, sprawa mieszkaniowa, alkoholizm, pożarnictwo, aprowizacja i t. d. „Rocznik” zawiera obfity materiał porównawczy i jest utrzymany na poziomie najcelniejszych zagranicznych wydawnictw statystycznych. Przedmowę do „Rocznika”, poświęconą znaczeniu statystyki dla administracji, dał przewodniczący Wydziału Statystycznego, prezydent miasta, p. M. Cynarski.

— **Przejęcie Spółki „Kilim Polski w Łodzi”.** Zgodnie z wynikami konferencji, odbytej w dn. 12-go ub. m. pomiędzy przedstawicielami Magistratu i Spółki z ogr. odp. „Kilim Polski w Łodzi”, — Magistrat postanowił przejąć bezpłatnie w drodze darowizny pracownię kilimkarską Spółki mieszczącą się przy ul. Nawrot 96-a, wraz z inwentarzem, składającym się m. in. z 11 warsztatów. Celem przejęcia jest umożliwienie młodzieży, będącej pod opieką Magistratu m. Łodzi, kształcenia się w zawodzie kilimkarskim oraz szerzenie idei kilimkarstwa w Łodzi.

Zobowiązania Spółki nie obciążają Magistratu. Magistrat natomiast zobowiązuje się: 1) opłacać czynsz komorniany za lokal pracowni i należności za oświetlenie, 2) umieścić na widocznym miejscu w lokalu warsztatów tablicę z nazwiskami ofiarodawców w osobach pp.: Arkadiusza Juszkiewicza, Czesława Chranowskiego, Romana Tulina, Małż. T. Kokieli, Ireny Jackowskiej, dr. Rudolfa Jackowskiego, inż. Ordyńskiego, Karola Weigta i Mizerackiego.

Lokal Spółki, wraz z darowanym inwentarzem, został już w dn. 12-go ub. m. oddany w faktyczne posiadanie Magistratu.

— **Kary za niedopełnienie obowiązku szkolnego.** W tygodniu od 1 do 6 września, r. b. za nieposyłanie dzieci do szkoły z wyroków Komisji Powszechnego Nauczania odbyli kary aresztu:

1) Grądzka Urszula, Złota 8, 1 dzień; 2) Gliksman Josek, 6 Sierpnia 82, 1 dzień; 4) Nowacki Stanisław, 6 Sierpnia 98, 1 dzień; 4) Gajzler Józef, Sikawska 20, 1 dzień; 5) Poselt Linda, Borysza 24, 1 dz.; 6) Dyoniziak Bronisława, Drewnowska 88, 1 dz.; 7) Florczak Kazimiera, N. Łagiewnicka 18, 1 dz.; 8) Pasikowska Juljanna, Lelewela 27, 1 dz.; 9) Handówna Natalja, Zagajnikowa 8, 1 dz.; 10) Lechelt Gustaw, Ks. Brzóska, 1 dz.; 11) Grabska Kazimiera, Lutomińska 75, 1 dz.; 12) Jeske Ernestyna, Aleksandryjska 100, 1 dz.; 13) Brzeziński Jankiel, Cegielniana 42, 1 dz.; 14) Pawlak Józef, Marysińska 15, 1 dz.; 15) Ignaczak Leon, Nowaka 6, 1 dz.; 16) Włodarczyk Józef, Składowa 11, 1 dz.; 17) Serwik Anieła, Mahistracka 14, 1 dz.; 18) Rutkowska Franciszka, Kopernika 59, 1 dz.; 19) Rogowski Antoni, Borysza 7, 1 dz.; 20) Moszkowicz Dawid, Nowomiejska 21, 1 dz.; 21) Skórnicki Mordka, Aleksandryjska 11j 1 dzień; 22) Miller Rudolf, Sz. Pabjanicka 88, 1 dz.; 23) Cieplucha Karol, Okrzei 20, 1 dz.; 24) Górski Wojciech, N. Zarzewski 15, 1 dzień.

* * *

W tygodniu od 8 do 13 września r. b. za nieposyłanie dzieci do szkoły z wyroków Komisji Powszechnego Nauczania odbyli kary aresztu

jednodniowego :

Lidke Chaja, Podrzeczna 8, Musiałowicz Andrzej — Pomorska 95, Leszczyński Józef — Składowa 14, Mrowiński Karol — Kilińskiego 93, Woźniak Józef — Ogrodowa 24, Budziński Jan — Sw. Jerzego 18, Malicki Józef — Radwańska 49, Bajer Stanisław — Wólczajska 179, Swierszcz Franciszek — Gdańska 144, Kowalewski Władysław — Wólczajska 146, Kopczyńska Wanda Gdańska — 140, Politowicz Paweł — Pabjanicka 51, Opal Ignacy — Radwańska 47, Fogiel Złata — N. Zarzewska 2/3, Matyszewska Bronisława — Ogrodowa 26, Trzyskowska Barbara — Grochowa 16, Epsztajer Juda — Kamienna 1, Ceder Lezer — Piotrkowska

247, Markowski Ignacy — Fajfra 11, Orenbuch Jakób — Zachodnia 80, Leman Anszel — Wolborska 22, Stanisławski Edward — Wójtowska 20, Demel Anna — Piotrkowska 41, Rotman Abram — Konstanyńska 74, Frydman Mojżesz — Nawrot 55, Ackerman Estera — Cegielniana 59, Bakalarz Stanisław — Kopernika 22, Koniarski Kazimierz — Wysoka 25, Łukasiewicz Katarzyna — Chłodna 6, Desau Jankiel — Składowa 14, Dering Józef — Pańska 84, Tepelowa Alma — Kilińskiego 128, Kowalski Bolesław — Gubernatorska 88, Rozenberg Hirszy-Markus — Narutowicz, 55, Fajfeld Szymon — Wschodnia 6, Wajsand Izrael — Cegielniana 50, Olesiński — Nowomiejska 26, Michalak Aleksander — Mazurska 9, Najman Jakób — Al. 1 Maja 39, Sztajnfeld Eljasz — Konstanyńska 81, Maliński Mendel — Zawadzka 27, Piekieniak Franciszek — Lelewela 29a, Berek Boruch — Pomorska 135, Herman Reinhold — Włodzimińska 30, Mondrowicz Icek — Konstanyńska 47, Klepiński Tytus — Kilińskiego 180, Tajchman Leon — Sokoła 6, Kenig Ferdynand — Srebrna 11, Dzierzawski Bolesław — Północna 12, Blumowiczowa Mindla — Zagajnikowa 9, Kwiat Tauba — Nowomiejska 34.

dwudniowego :

Przedborski Mendel — Aleksandryjska 19, Winer Uszer-Chaim — Wolborska 18, Jaworski Władysław — Pryncypalna 2, Piguła Ruchla — Zachodnia 84, Szpiro Hersz — Ogrodowa 20, Korzeniowski Stanisław — Radwańska 55, Rozen Moszek — Gubernatorska 22, Przysucha Aron — Gdańska 67, Majchelewicz Josek — Główna 57, Mławer Elka — Pomorska 67, Szmidke Amalja — Przędzalniana 120, Miller Rudolf — N. Pabjanicka 88, Kurpelowa Bronisława — Słowiańska 15, Buś Józef, — Wegnera 3, Szpachowski Antoni — Lipowa 48, Grams Marta — Konstanyńska 121, Pietrzak Józef — Piotrkowska 19, Librach Majer — Południowa 90, Rozental Józef — Podrzeczna 8, Donafeldowa A. — Engla 10.

— **Z Komitetu budowy szkół powszechnych.** Na ostatniem posiedzeniu Komitetu budowy szkół powszechnych rozpatrywano plany inż. Mączyńskiego, dotyczące budowy gmachu szkoły powszechnej przy ul. Põdmiejskiej (w okolicach Rzgowskiej). Po szczegółowem zbadaniu przedstawionych planów, postanowiono niezwłocznie przystąpić do robót przedwstępnych, tak, aby w naj-

krótszym czasie robotnicza ta dzielnica posiadała wygodny i higieniczny gmach szkolny.

Następnie, wobec tego, że prace przy założeniu fundamentów pod budowę szkoły przy ul. Obywatelskiej na Nowem Rokiciu posunęły się znacznie naprzód — uchwalono w najbliższym czasie urządzić uroczystość założenia kamienia węgielnego pod tę szkołę.

O G Ł O S Z E N I E.

Inspekcja Budowlana przy Magistracie m. Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że na zasadzie art. 27 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 roku (Dz. Ust. № 39 z dnia 10. V. 1924 roku poz. 406) od dnia ogłoszenia rzeczonyj ustawy aż do 1 lipca 1928 roku pomieszczenia mieszkalne nie mogą być przerabiane na biura, kantory, składy, teatry, kinematografy, pomieszczenia, służące do gry, zabawy, lub pomieszczenia handlowo-przemysłowe, ani też na jeden z tych celów oddawane w używanie.

Wobec powyższego plany na przeróbki pomieszczeń mieszkalnych na wspomniane cele będą zwracane bez zatwierdzenia.

Łódź, dnia 27 września 1924 r.

MAGISTRAT m. ŁODZI.

O G Ł O S Z E N I E.

Na zasadzie pisma Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Piotrkowie z dnia 11 sierpnia 1924 roku № 1372 Magistrat m. Łodzi ogłasza niżej przytoczone orzeczenie Głównej Komisji Ziemskiej w Warszawie:

O R Z E C Z E N I E:

Główna Komisja Ziemska w Warszawie na posiedzeniu jawnem w dniu 30 kwietnia 1924 roku w składzie:

Przewodniczący Wiceprezes G. K. Z.	J. Radwan,
Delegat Ministerstwa Sprawiedliwości	T. Wisznicki,
„ „ Spraw Wewnętrznych	Dr. J. Kołek,
„ „ Roln. i Dóbr P.	—
„ „ Reform Rolnych	Inż. K. Kasiński,

Przedstawiciele rolników:

a) od małej własności	—
b) „ bezrolnych	B. Brodowski,
c) „ większej własności	Z. Leszczyński,
p. o. Sekretarza	R. Gilowski,

przy udziale delegata Ministerstwa Reform Rolnych dr. R. Sas-Kulczyńskiego, jako referenta z głosem doradczym, na skutek przedłożonych przez Okręgowy Urząd Ziemski w Piotrkowie przy piśmie z dnia 14 września 1923 roku № K. 1114 skarg właścicieli 9 osad tabelowych wsi Antoniew Stoki, gminy Nowosolna, oraz Grzegorza Kornackiego i innych gospodarzy wsi Widzew, gminy Chojny, powiatu Łódzkiego, na decyzję Okręgowej Komisji Ziemskiej w Piotrkowie z dnia 22 listopada 1922 roku № Z. 77/22 — rozpoznawała sprawę o zwolnienie włościńskich gruntów

tabelowych wsi Antoniew-Stoki i in. z pod ograniczeń prawa z dnia 11 czerwca 1891 roku (b. rosyjskiego komitetu zarządzającego) na podstawie akt Powiatowego Urzędu Ziemskiego w Łodzi i Okręgowej Komisji Ziemskiej w Piotrkowie, przedstawiających następujące okoliczności.

Magistrat m. Łodzi przy załączeniu odpisu obwieszczenia b. cesarsko-niemieckiego prezydenta policji w Łodzi z dn. 18 sierpnia 1915 roku, planu m. Łodzi i wykazu miejscowości gmin: Brus, Chojny i Radogoszcz, powiatu Łódzkiego, oraz gminy Nowosolna, powiatu Brzezińskiego, w odezwie z dnia 28-go czerwca 1920 roku № 3920 zwrócił się do Województwa Łódzkiego z prośbą o wyjednanie zgody Ministra Spraw Wewnętrznych na zwolnienie od ograniczeń wszystkich osad i gruntów włościańskich wsi, przynależnych od gminy Brus, Chojny, Radogoszcz i Nowosolna, przyległych i jakoby włączonych do miasta Łodzi, w celu umożliwienia sprzedaży i zastawu tych gruntów na zasadzie prawa cywilnego, Województwo zaś w piśmie z dnia 21 lipca 1920 roku № 738/III odniosło się do Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Piotrkowie z prośbą o zapinowanie sprawy i ewentualne wystąpienie z wnioskiem o wykreślenie odnośnych gruntów z tabel likwidacyjnych względnie nadawczych, według załączonych 2 planów.

Okręgowy Urząd Ziemski w Piotrkowie, mimo braku prośby interesowanych wsi i właścicieli dotyczących osad, pismem z dnia 2 sierpnia 1920 roku № 5302 polecił Komisarzowi Ziemskiemu w Łodzi przeprowadzić dochodzenie i protokółarnie ustalić przestrzenie gruntów włościańskich, dotyczących osad i wsi, jakoby już przyłączonych do miasta Łodzi w celu rozszerzenia jego obrębu samorządowego.

Na skutek tego Komisarz Ziemski przeprowadził w miesiącach październiku i listopadzie 1920 roku protokółarne dochodzenie na miejscu we wsiach: Antoniew—Stoki, gminy Nowosolna, powiatu Brzezińskiego, Bałuty, kolonja, nowe i stare, Radogoszcz i Żabieniec, gminy Radogoszcz Chojny, Dąbrowa, Widzew i Zarzew, gminy Chojny, oraz Rokicie Nowe, Stare i Wójtowskie, gminy Brus, powiatu Łódzkiego, jedynie w obecności przedstawicieli m. Łodzi i wójtów wymienionych gmin, przyczem wójt odmówił podpisu na protokółach z powodu braku w tym wzglępoważnienia interesowanych wsi, bez których wiedzy i zgody nastąpiło tymczasowe zarządzanie okupacyjnej policyjnej władzy.

Należy na podstawie załączonych do akt dochodzeń, tabel likwidacyjnych i nadawczych zaznaczyć, że grunty i osady włościańskie wsi Antoniew-Stoki, Bałuty, Chojny, Dąbrowa, Rokicie, Radogoszcz i Żabieniec są przedmiotami wpisów w tabelach likwidacyjnych, wsi zaś Widzew i Zarzew w tabelach nadawczych.

Mimo braku wniosków ze strony interesowanych osad i wsi Okręgowa Komisja Ziemska w Piotrkowie po otrzymaniu akt dochodzeń, zważywszy, iż aszkolwiek wcielenia gruntów włościańskich do miasta, w myśl ustawy z dnia 20 maja 1921 roku (Dz. Ust. № 46, poz. 280), należy do kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych, to jednak z uwagi na to, że wykreślenie takich gruntów z tabeli likwidacyjnych i nadawczych należy do kompetencji Urzędów Ziemskich, decyzją z dnia 22 listopada 1922 roku № Z. 77/22 postanowiła: „Sprawę przesłać do Głównej Komisji Ziemskiej, celem udzielenia zezwolenia na powzięcie w tym przedmiocie miarodajnej decyzji”.—

Następnie Okręgowy Urząd Ziemski w Piotrkowie pismem z dnia 3 marca 1923 roku № K. 505 zakomunikował treść przytoczonej sentencji Głównej Komisji Ziemskiej, do której w dniu 26 lutego 1923 roku № 1028/K wpłynął protest właścicieli osad tabelowych wsi Rokicie Stare i Wójtowskie przeciwko włączeniu do miasta Łodzi.

Na przytoczoną decyzję Okręgowej Komisji Ziemskiej pedali w terminie i trybie właściwym właściciele osad tabelowych w liczbie 26, z W. Johnem na czele, wsi Rokicie Stare i Wójtowskie i in. skargi odwoławcze do Głównej Komisji Ziemskiej, stałi Okręgowa Komisja Ziemska, zważywszy, że podane skargi bez opłaty stemplowej, w myśl przepisów skarbowych, nie posiadają charakteru dokumentów, nadających się do rozpoznania, decyzją z dnia 28 maja 1923 roku postanowiła: „Skargę odwoławczą włościan wsi Stare Rokicie i Wójtowskie, jako wniesioną bez zastosowania obowiązujących przepisów, potentem zwrócić, natomiast skargi odwoławcze mieszkańców wsi Antoniew-Stoki i Widzew, zgodnie z decyzją Okręgowej Komisji Ziemskiej z dnia 29 sierpnia 1923 roku, przesłać z aktami sprawy do Głównej Komisji Ziemskiej.

Mieszkańcy wsi Antoniew-Stoki, wyjaśniając w swej skardze, iż przez zarządzanie b. policyjnej władzy okupacyjnej w 1915 roku przyłączone z ich osad do miasta Łodzi tylko 84 morg. 1k7 pr., przez co ich gospodarstwa straciły wartość, oraz iż apelanci, niezadowoleni z za-

skarżonej decyzji, proszą o ew. całkowite wcielenie ich osad do miasta Łodzi, natomiast mieszkańcy wsi Widzew, protestując przeciwko przyłączeniu do miasta Łodzi, jako niewłaściwie zarządzonemu bez wiedzy i zgody interesowanych stron, a jedynie ze względu na dogodność nadzoru policyjnego w czasie okupacji, oraz wyjaśniając nieprawidłowość w postępowaniu i szkodliwość przyłączenia gospodarstw włościańskich do miasta, proszą o pozostawienie ich gruntów w całości w granicach przedwojennych, ewentualnie o zbadanie sprawy na miejscu, przy wysłuchaniu opinii zgromadzenia wiejskiego.

Na posiedzeniu Głównej Komisji Ziemskiej wysłuchano wyjaśnień mieszkańców wsi Antoniew-Stoki: Ludwika Piaskowskiego i Bernarda Wegnera, którzy zgadzają się na przyłączenie ich gruntów do miasta Łodzi, oraz mieszkańców wsi Widzew: Antoniego Włodarskiego i Józefa Stolerza, którzy się sprzeciwiają przyłączeniu ich gruntów do miasta, gdyż większość tych gruntów pozostaje nieprzyłączona, na czym cierpią ich gospodarstwa.

Po rozpoznaniu sprawy, zważywszy, że:

a) obwieszczenie zarządzenia b. cesarsko-niemieckiego prezydenta policji miasta Łodzi z 1915 roku w celu czasowego rozszerzenia dozoru policyjnego na części przyległych do miasta Łodzi terytoriów wyszczególnionych wyżej gmin i wsi nie jest w danej sprawie miarodajne i nie może być uważane za zgodne z art I Ustawy z dnia 20 lutego 1920 roku (Dz. U. № 19, poz. 92) w przedmiocie zaliczenia osad wiejskich w poczet miasta oraz zmiany granic miast na obszarze b. zaboru rosyjskiego;

b) w myśl art. I cyt. Ustawy z dnia 20 lutego 1920 roku zaliczenie osad wiejskich w poczet miast tudzież wszelkie zmiany granic miast i wcielenie nowych gruntów w obręb miasta lub odłączenia od tegoż terenów na obszarze b. zaboru rosyjskiego mogą być przeprowadzone jedynie w drodze rozporządzenia administracyjnego, po wysłuchaniu wniosków zainteresowanych ciał samorządowych, przyczem obowiązująca decyzja w tym względzie, w myśl art. 2 cyt. Ustawy, należy wyłącznie do kompetencji Rady Ministrów;

c) w myśl art. I Ustawy z dnia 20 maja 1921 roku (Dz. U. № 46, poz. 280) w przedmiocie zniesienia ograniczeń dla gruntów włościańskich z chwilą ich przyłączenia do obszaru miast (na zasadzie właściwej decyzji Rady Ministrów j. w.) przepisy, obowiązujące na terenie b. Królestwa Kongresowego, dotyczące gruntów włościańskich i ograniczające swobodną rozporządzalność temi gruntami w celu swobodnego zabudowania i rozczarzenia miast, ulegają zniesieniu (ipso facto), wobec czego tracą moc postanowienia b. rosyjskiego Komitetu Urządzającego z dnia 30 grudnia 1865 roku oraz najw. zatwierdzone zdanie Rady Państwa z dnia 11 czerwca 1891 r. i in., a tem samem odnośnie zmiany charakteru tabelowych gruntów włościańskich (na miejskie) wymagają następnie, w myśl art. 215—217 Ustawy org. włośc., jedynie zezwolenia właściwych Komisji Ziemskich na przeprowadzenie odpowiednich wpisów dodatkowych w tabelach likwidacyjnych względnie nadawczych;

d) wdrożone przez Okręgowy Urząd Ziemski w Piotrkowie postępowanie naskutek jedynie odczwy Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, bez uprzedniej decyzji Rady Ministrów w myśl art. 2 cyt. Ustawy z dnia 20 lutego 1920 roku, w przedmiocie orzeczenia w myśl cyt. art. 215—217 Ustawy Org. Włośc. jest przedwczesne;

Główna Komisja Ziemska, uznając, że powyższe uchybienia prawne winny powodować same zniesienie zaskarżonego orzeczenia z Urzędu i że w tych warunkach rozpoznawanie zarzutów skarg staje się bezprzedmiotowe,—na zasadzie art. 3, 7, 17 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i Org. Urzędów i Komisji Ziemskich (Dz. Ust. № 90, 1923 rok, poz. 706),

P O S T A N O W I Ł A :

Decyzję Okręgowej Komisji Ziemskiej w Piotrkowie z dnia 22 listopada 1922 roku i z dnia 28 marca 1923 roku № Z. 77/22 z urzędu znieść, postępowanie w niniejszej sprawie w Komisjach i Urzędach Ziemskich umorzyć.

Powyższe orzeczenie może być przez osoby zainteresowane zaskarżone do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w terminie dwumiesięcznym, licząc od dnia niniejszego ogłoszenia, przyczem skarga powinna być wniesiona do Trybunału bezpośrednio.

Łódź, dnia 27 września 1924 r.

(—) M. Cynarski
Prezydent m. Łodzi.

Treść numeru 41-go:

W sprawie komunalnego podatku od budynków na obszarze gmin miejskich.—

Dział sprawozdawczy.

Protokół 28 posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 25 września 1924 roku.—

Sprawozdanie z działalności Wydziału Zdrowotności Publicznej za II kwartał (kwiecień, maj, czerwiec) 1924 r.—

Obwieszczenia i okólniki.

Okólnik № 46 w sprawie wysokości mnożnika na m. wrzesień i narazie na m. październik 1924 r.—

Kronika miejska.

Licytacje przymusowe.

Wydział Podatkowy Magistratu m. Łodzi niniejszem podaje do wiadomości, że w dniu 9 października 1924 roku odbędą się licytacje przymusowe ruchomości niżej podanych osób za niewpłacone podatki: Kurc, Wschodnia 70, towar. Grosman, Podrzeczna 2, spodnie. Braunerowa, Pańska 27, otomana, szafa, lustro, stół. Rozenthal, Gdańska 45, kredens i pomocnik. Grynberg, N. Cegielniana 46, suknie. Geliber, Al. I-go Maja 8, szafa. Frajnd A. J., Al. I-go Maja 41, zegar. Stopnicki, Aleksandryjska 4, lustro. Milich, Aleksandryjska 24, szafa i kredens. Fein, Aleksandryjska 26, urządzenie biura. Szulczewski Br., Brzezińska 14, para butów. Krohman, Al. Kościuszki 27, lustro. Tenenbaum, Al. Kościuszki 29, otomana. Serejski, Al. Kościuszki 39, umywalka i bieliźniarka. Klajnerer, Cegielniana 66/251a 2 szafy, Markusfeld, Cegielniana 114/1632, biurko. Jakubowicz Ch., Aleksandryjska 48, kredens. Lowkowicz, Konstantynowska 9, otomana i tremo. Skosowski H., Nowomiejska 29, zegar. Edelsztajn, Kilińskiego 25, szafa. Frankieltal, Kilińskiego 25, szafa. Rozenstrauch, Kilińskiego 44, pianino. Can J., Nowomiejska 27, 3 kapy. Szklarz, Wolborska 22, 2 krzesła. Kurc, Wschodnia 70, towar. Plukus Fajmesser, Pańska 25, zegar i stół. Łutין Lajzer, N. Cegielniana 38, zegar. Gelbart, Aleksandryjska 16, bieliźniarka. Gerszel J., Sztarka Bałuty 3/5, zegar. Mikulski F., Zachodnia 22, fotel. Openhajm, Składowa 23, kapa i krzesło. Parzęczewski, Wschodnia 34, zegar. Patron, Narutowicza 21, garderoba. Rozenblum, Cegielniana 57, tremo. Wajnerman, Pl. Wolności 3, 6 budników. Kalmanowicz, Południowa 20, szafa. Ulrichs, Piotrkowska 45, lustro i kasa. Rybowski, Piotrkowska 55, serwis. Grylak, N. Cegielniana 34, kredens. Wiener M., Narutowicza 56, kredens. Klajn L., Bałucki Rynek 1, 8 tabl. czekolady. Rozenberg, Ceglana 8, zegar. Lewinson Marja, Cegielniana 57, szafa. Lewinson Izaak, Cegielniana 57, 4 krzesła. Welner H., Cegielniana 52, tremo. Frenkel, Cegielniana 50, tremo. Szpigel, Cegielniana 47, tremo. Abramowicz I., Cegielniana 44, lustro i 2 krzesła. Łęczycki, Cegielniana 41, szafa. Margolis, Cegielniana 55, kredens. Klinger Cegielniana 54, 3 kołdry. Mendelbaum, Cegielniana 41, tremo. Lichtenfeld, Cegielniana 41, tremo. Grynberg, Cegielniana 66, zegar. Rogoziński S., Cegielniana 47, szafa. Ajlenberg, Cegielniana 46, tremo i lustro. Bergfrajnd, Cegielniana 42, kanapa i 4 krzesła. Chęciński, Cegielniana 42, szafa. Hirszberg, Cegielniana 53, zegar, Klajnman, Cegielniana 51, zegar. Rozenblatt, T., Cegielniana 51, 2 fotele. Szer, Kilińskiego 41, 30 chusteczek. Rybowski, Zachodnia 30, zegar. Strykowski, Cegielniana 65, otomana. Martenfeld B., Cegielniana 66, zegar. Zw. Zawod. Przem. Gastr. Hotel. Zachodnia 45, 6 krzesel.

Dnia 10 października 1924 r. o godz. 9-ej rano: Zarski, Kilińskiego 104, szafa, kredens, 2 pary firanek, półka. Krochmalcki, Szara 20, tremo. Szcześliwy, Pańska 54, 2 krzesła. Krolm, Piotrkowska 58, 3 sztuki towaru. Kenig A., Gdańska 67, zegar. Szaldajewski, Główna 42, maszyna do szycia. Myśliborski Kilińskiego 86, szafa. Rozenberg, Nawrot 34, serweta. Pelicer, Karola 3, szafa. Czajewski, Al. Kościuszki 41, biurko, maszyna do liczenia. Radoszyner, Kilińskiego 49, kredens i szafa. Szczupak S., 6-go Sierpnia 30, szafa i komoda. Pahl, Główna 51, szafa. Miziański, Wysoka 33, garnitur męski. Repsztajn, Piotrkowska 90, zegar.

Redaktor: Bolesław Dudziński.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi